

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 9

C9PID16C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Jméno a příjmení

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

1 Základní informace k zadání zkoušky

- **Časový limit** pro řešení didaktického testu **je 60 minut**.
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- U všech úloh/podúloh **je právě jedna** nabízená **odpověď správná**.
- Za neuvedené řešení úlohy či za nesprávné řešení úlohy jako celku **se neudělují záporné body**.
- **Odpovědi píšete do záznamového archu**.
- Poznámky si můžete dělat do testového sešitu, nebudou však předmětem hodnocení.

2 Pravidla správného zápisu odpovědí

- Odpovědi zaznamenávejte **modře nebo černě** píšící propisovací tužkou, která píše **dostatečně silně a nepřerušovaně**.
- Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení.

2.1 Pokyny k uzavřeným úlohám

- Odpověď, kterou považujete za správnou, zřetelně zakřížkujte v příslušném bílém poli záznamového archu, a to přesně z rohu do rohu dle obrázku.

A B C D
4

- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, zabarvete pečlivě původně zakřížkované pole a zvolenou odpověď vyznačte křížkem do nového pole.

A B C D
4

- Jakýkoliv jiný způsob záznamu odpovědi (např. dva křížky u jedné úlohy) bude považován za nesprávnou odpověď.

2.2 Pokyny k otevřeným úlohám

- Odpovědi **píšete čitelně** do vyznačených bílých polí.

16

- Pokud budete chtít následně zvolit jinou odpověď, pak původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď zapište do stejného pole. Zápisy uvedené mimo vyznačená bílá pole záznamového archu nebudou hodnoceny.
- Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice.
- Při psaní odpovědi rozlišujte **velká a malá písmena**.
- **Při hodnocení otevřených úloh se za chybu považuje i nesprávná či chybějící dílčí odpověď.**

TESTOVÝ SEŠIT NEOTVÍREJTE, POČKEJTE NA POKYN!

1 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Nejvíc jdou na odbyt bylinné masti obsahující plyněk.
- B) Letos budou ceny pohonných hmot výrazně nižší než loni.
- C) Vyhlídka na kamenný most naprosto okouzila všechny turisty.
- D) Vyslanec vzdálené země právě usedl za slavnostně prostřený stůl.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 2–5

Britská dopravní policie má v rukou novou zbraň v boji proti silničním pirátům. Využívá **pomocí** tzv. dopravních droidů. Tak se pojmenovala skupina cyklistů, jejíž členové monitorují dopravní přestupky řidičů motorových vozidel a hlásí je policii. Slovo droid v názvu skupiny se běžně používá ve sci-fi literatuře jako označení inteligentních robotů se schopností se přemísťovat.

Devětatřicetiletý Lewis Dediare se proplétá londýnskými ulicemi vybavenými několika kamerami na přilbě a několik hodin **denně** sleduje dopravní situaci. Udávat nedisciplinované řidiče se rozhodl poté, co ho na silnici srazilo auto a on téměř přišel o život. V jeho **úsilí** mu ihned začaly pomáhat desítky spřátelených nadšenců.

Policie se nejprve zdráhala **se** mstiteli na bicyklech spolupracovat, ale nakonec této iniciativě přišla na chuť. V místech, v nichž policie tento nový typ služby využívá, došlo ke zvýšení objasňenosti příčin dopravních nehod.

(www.idnes.cz, upraveno)

1 bod

2 Které z následujících slov má ve výchozím textu přenesený význam?

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu podtržena.)

- A) pirát
- B) život
- C) robot
- D) cyklista

1 bod

3 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje chybně užitý tvar slova?

- A) britská dopravní policie má v rukou novou zbraň
- B) ihned začaly pomáhat desítky spřátelených nadšenců
- C) londýnskými ulicemi vybavenými několika kamerami na přilbě
- D) členové monitorují dopravní přestupky řidičů motorových vozidel

max. 3 body

4 Určete slovní druh slov, která jsou ve výchozím textu tučně zvýrazněna.

Do záznamového archu запиšte odpověď **celými slovy**, nepoužívejte číslice.

max. 2 body

5 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá informacím obsaženým ve výchozím textu (A), nebo ne (N):

	A	N
5.1 Vznik dopravních droidů, kteří sledují dopravní situaci, iniciovala britská policie.	☐	☐
5.2 V oblastech, kde policie spolupracuje s dopravními droidy, se snížil počet dopravních nehod.	☐	☐
5.3 Dopravní droidi využívají inteligentních robotů, kteří byli sestrojeni podle postav jednoho sci-fi románu.	☐	☐
5.4 Členy dopravních droidů se mohou stát pouze cyklisté, kteří v minulosti utrpěli vážný úraz při dopravní nehodě.	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 6

Letní prázdniny pomalu končily. Uvědomil jsem si, že letos mně nevšední zážitky zcela minuly. S kamarády jsme se okamžitě shodli na tom, že je čas na změnu. Nápadů, jak strávit poslední srpnový víkend, bylo mnoho. Někdo se chtěl vydat na vysokohorskou túru, jiný navrhoval sjet řeku proslulou nevyspytatelnými jezy. Nakonec jsme se rozhodli přenocovat na blízské zřícenině starobylého hradu.

Ihned jsme vyrazili. Na nádvoří jsme rozdělali oheň, a jakmile se setmělo, začali jsme si povídat historky o tajuplných bytostech. Náhle jsme uslyšeli hrůzostrašné zvuky a na zbytcích hradních stěn se objevila tajemná silueta. S hlasitým řevem jsme pelášili pryč od nebezpečí. Na toto dobrodružství jsme nikdy nezapoměli.

(CZVV)

max. 4 body

6 Najděte ve výchozím textu pět slov, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

7 Přiřadte k jednotlivým textům (7.1–7.4) možnost (A–F), která nejlépe vystihuje charakter příslušného textu:

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 7.1 Pekelný bucht jeho srdce sílil. Vteřinu za vteřinou bušilo rychleji a rychleji, silněji a silněji. Stařec jistě, docela jistě prožíval krajní hrůzu. Tenhle zvuk mě teď v nejhlubší půlnoční hodině vydráždil k hrůze, kterou jsem nemohl zvládnout. _____
- 7.2 Diváci mohli poprvé živě sledovat operaci srdce, kterou vedl Petr Kala z kardiologické kliniky Fakultní nemocnice Brno. Operatér s asistujícím lékařem, týmem kolegů a sester prováděl zákrok a u toho popisoval divákům, co právě dělá. Cílem zákroku bylo rozšířit cévy okysličující srdce. _____
- 7.3 Srdce je naším nejlepším pomocníkem, dokáže totiž vidět do lidí. Je spolehlivým rádcem, může nám ukázat správný směr. Ne nadarmo se říká, že to nejdůležitější je očím neviditelné. Srdce nelze napálit ani podvést. Dokonce i detektor lži podle mého názoru oklameme snáze než srdce. Mě moje srdce nikdy nezradilo. A vás? _____
- 7.4 Bušení srdce vypadá na první pohled jako jednoduchá opakující se činnost. Ve skutečnosti jde o vysoce koordinovaný sled akcí, které se v srdci odehrávají. Srdeční akce se rozděluje na dvě základní činnosti: diastolu a systolu. V diastole je srdeční sval uvolněný, srdce se plní krví, obnovuje zásoby energie, myokard je prokrvován. _____

(Vzhledem k povaze úlohy nejsou zdroje výchozích textů uvedeny.)

- A) úvaha
- B) výklad
- C) zpráva
- D) recenze
- E) povídka
- F) životopis

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 8–9

Lenskij se ovšem nezajímal,
jak obtížit se manželstvím.
Spíš si chtěl získat Oněgina
a blíže seznámit se s ním.
A tak se sešli. Proud a kámen,
verše a *****, led a plamen
snad jsou si více podobné.
Ten rozdíl od prvního dne
je dělil chladem protipólů,
pak sblížil je, že za chvíli
na koních družně jezdili,
a pak už byli stále spolu.
Tak lidé (já to nejlíp vím)
se z nudy poctí přátelstvím.

(A. S. Puškin, *Evžen Oněgin*)

1 bod

8 Které z následujících slov nejspíše patří na vynechané místo (***) ve výchozím textu?**

- A) kniha
- B) próza
- C) báseň
- D) poezie

1 bod

9 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- A) Lenskij a Oněgin si byli podobní.
- B) Oněgin a Lenskij spolu trávili čas.
- C) Oněgin uměl výborně jezdit na koni.
- D) Lenskij prahnul po manželském svazku.

max. 2 body

10 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N):

	A	N
10.1 Rodiče by nikdy neměli dopustit, aby se jejich děti naučily lhát.	☐	☐
10.2 Písně, které vyšly na novém albu, složili dva neznámí skladatelé.	☐	☐
10.3 Otepi slámy vyloženě vybízely k tomu, aby po nich chlapci skákali.	☐	☐
10.4 Koroptve, které si v poli udělaly hnízdo, se stali snadným terčem lovců.	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 11–17

(1) Španělé dobyli říši Inků v polovině 16. století a pak **se jako lavina valili všemi směry** Jižní Ameriky. Amazonské indiány většinou stříleli, v lepším případě zotročovali. Krutostem, kterých **se na domorodcích dopouštěli** španělští vojáci, se však postavili členové Tovaryšstva Ježíšova (jezuité).

(2) Ti založili v pralesích Jižní Ameriky první misie, jejichž nejdůležitějším cílem bylo šíření víry. Kromě toho jezuité učili indiány z džungle také vyrábět hudební nástroje, a dokonce interpretovat barokní duchovní hudbu. Jezuitský projekt se stal brzy natolik životaschopným, že v oblasti dnešní severní Argentiny, Paraguaye a přilehlé části Bolívie vzniklo rozlehlé ucelené teritorium, které se neoficiálně nazývalo jezuitský stát. V roce 1773 však papež Klement XIV. jezuitský řád zrušil, a tak většina misí v této oblasti zanikla. Odchod svých zakladatelů přežilo pouze šest zapadlých osad ve východní Bolívii.

(3) Na jezuitskou myšlenku navázali například františkáni, kteří lovili duše barbarů a obraceli je na pravou víru. Ať už si o františkánech dnes myslíme cokoliv, mnohé pralesní indiánské kmeny (například Guarayové) díky nim přežily. Misijní systém v Bolívii nakonec přetrvával až do roku 1939, kdy byly osady z nařízení bolivijské vlády předány civilní správě.

(4) Navzdory všem nepříznivým okolnostem si bolivijské indiány udrželi pozitivní vztah k barokní hudbě dodnes. V nejedné bývalé jezuitské osadě **se provozuje hudební škola**, skoro v každé takové vesnici narazíme na výrobce houslí, viol a dalších hudebních nástrojů. V osadě Urubichá, kterou roku 1820 založili františkáni, dnes najdeme školu klasické hudby, a to dokonce největší v celé Bolívii. V této škole se učí mnoho žáků a jejich zaujetí uměním je obdivuhodné. Za jejich podmanivým zpěvem **se sjíždějí lidé z celého světa**.

(Koktejl, 2/2015, upraveno)

1 bod

11 **Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje sloveso v trpném rodě?**

(Posuzované úseky jsou ve výchozím textu tučně zvýrazněny.)

- A) se provozuje hudební škola
- B) se sjíždějí lidé z celého světa
- C) se na domorodcích dopouštěli
- D) se jako lavina valili všemi směry

1 bod

12 **Která z následujících možností vystihuje hlavní účel *misí*, a odpovídá tedy významu tohoto slova?**

- A) zakládání nových států
- B) učení tradičních řemesel
- C) hlásání křesťanství mezi pohany
- D) šíření hudby do zapadlých oblastí

max. 2 body

13

13.1 Napište, který významový poměr je mezi větami v souvětí podtrženém ve výchozím textu.

Do záznamového archu zapište odpověď **celým slovem**.

13.2 Vypište ze čtvrtého odstavce výchozího textu několikanásobný větný člen.

max. 2 body

14 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá informacím obsaženým ve výchozím textu (A), nebo ne (N):

	A	N
14.1 V 19. století založili nástupci jezuitů největší hudební školu v celé Jižní Americe.	☐	☐
14.2 Jezuité vychovali z některých indiánů významné hudební skladatele už v období baroka.	☐	☐
14.3 Ve všech bývalých jezuitských osadách v Bolívii se indiáni dodnes věnují výrobě smyčcových nástrojů.	☐	☐
14.4 Od poloviny 16. století se jezuité začali starat o indiány žijící v Jižní Americe, svou záslužnou činností zachránili například kmen Guarayů.	☐	☐

1 bod

15 Který z následujících druhů zájmen se nevyskytuje ve třetím odstavci výchozího textu?

- A) osobní
- B) vztažné
- C) záporné
- D) neurčité

1 bod

16 Které z následujících slov má stejný počet hlásek a písmen?

- A) osadě
- B) hudbě
- C) zpěvem
- D) uměním

1 bod

17 Zapište slovy číslovku 1773.

18 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–E) tak, aby byla dodržena textová návaznost:

A) Nepohnul se, aby mi vykročil vstříc, nýbrž zůstal stát jako socha, jako by ho ten jeho posunek na uvítanou proměnil v kámen.

B) Pak zachřestily řetězy a zařinčely odsunované mohutné závory. V zámku se s hlasitým skřípáním, svědčícím o dlouhém nepoužívání, otočil klíč a velké dveře se otevřely.

C) Její otevřený plamen se zmítal v průvanu otevřených dveří a vrhal dlouhé mihotavé stíny. Starý muž mě dvorným posunkem pravé ruky vybídl ke vstupu a výbornou angličtinou, ale s cizím přízvukem, pravil: „Budte vítán v mém domě!“

D) V nich stál vysoký starý muž, hladce vyholený až na dlouhý bílý knír, od hlavy k patě oděný černě, bez jediné barevné skvrnky. V ruce držel starožitnou stříbrnou svítilnu bez stínidla.

E) Za velkými dveřmi jsem zaslechl těžké kroky.

(B. Stoker, *Dracula*, upraveno)

18.1 _____

18.2 _____

18.3 _____

18.4 _____

18.5 _____

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 19

Zvukomalba – zvuk slova nebo slovního spojení vyvolává dojem zvuku, který vydává tvor, jev nebo věc, o nichž se mluví.

(R. Ibrahim, *Teorie literatury*, upraveno)

1 bod

19 Ve které z následujících možností se uplatňuje zvukomalba?

- A) Za velkými dveřmi jsem zaslechl těžké kroky.
- B) V ruce držel starožitnou stříbrnou svítilnu bez stínidla.
- C) Pak zachřestily řetězy a zařinčely odsunované mohutné závory.
- D) Její otevřený plamen se zmítal v průvanu otevřených dveří a vrhal dlouhé mihotavé stíny.

20 Ve které z následujících možností se nevyskytuje pravopisná chyba?

- A) Známa propast Macocha je součástí komplexu Punkevních Jeskyní.
- B) Jako první Evropan obeplul mys Dobré naděje Portugalský mořeplavec.
- C) Zlaté období Českých dějin vystřídala doba, kdy si Češi zoufali pod nadvládou Habsburků.
- D) Mezi vsí Hřiby a vrchem Lipská hora se odehrála slavná bitva u Lipan, která skončila drtivou porážkou husitů.

max. 3 body

21 Přiřadte k vedlejším větám **zvýrazněným** v jednotlivých souvětích (21.1–21.3) jejich příslušný druh (A–E):

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 21.1 Radek chtěl pochopit, **co bylo příčinou jeho neúspěchu**. _____
- 21.2 Lukášovi není známo, **kdy se jeho rodiče vrátí z dovolené**. _____
- 21.3 Michal dospěl k závěru, **že mu jeho manželka byla nevěrná**. _____

- A) vedlejší věta podmětná
- B) vedlejší věta doplňková
- C) vedlejší věta předmětná
- D) vedlejší věta přísudková
- E) vedlejší věta přívlastková

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 22

TEXT 1

S naší učitelkou výtvarky se prostě nenudíme. Třeba dneska dopoledne nás zatáhla do kulturáku na nějakou výstavu moderního umění. Moc jsme těm flekům nerozuměli a už po pár minutách koukání na obraz *Tajemné mraky mizící za obzorem v prostoru nekonečného bytí* se nám začaly dělat mžitky před očima. Můj brácha, který chodí do první třídy, fakt umí kreslit líp. Snad poprvý se celá třída těšila na návrat do školy. To jsme ale ještě nevěděli, že nás učitelka překvapí nečekanou písemkou.

(CZVV)

TEXT 2

V běžně mluveném jazyce dochází často k **univerbizaci**, tzn. nahrazení víceslovného pojmenování jednoslovným pojmenováním (např. *hlavní nádraží* – *hlavák*, *občanský průkaz* – *občanka*).

(Příruční mluvnice češtiny, upraveno)

max. 2 body

22 Vypište z TEXTU 1 všechna slova vzniklá univerbizací.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 23–29

(1) Slečna Maplová se až doposud diskuse neúčastnila. Nyní řekla: „Copak vůbec nechcete vědět, na co zemřel?“

Sir Ritchfield na ni překvapeně pohlédl. „Zemřel na rýč. Ty bys to taky nepřežila, takovou těžkou železnou věc uprostřed těla. Není divu, že je mrtvý.“ Ritchfield se maličko **otřásl**.

„A odkud je ten rýč?“

(2) „Někdo ho tam zarazil.“ Pro Sira Ritchfielda tím byla celá věc vyřízená, ale Othello, jediná černá ovce ze stáda, se o problém najednou začal *****.

„V úvahu přichází pouze člověk – nebo hodně velká opice.“ Othello prožil své **pohnuté** mládí v zoologické zahradě v Dublinu a při každé příležitosti to také zmínil.

„Člověk.“ Maplová spokojeně přikyvovala. Tím se počet podezřelých rapidně snižuje. „Myslím, že bychom měli zjistit, co to bylo za člověka. Jsme to starému Georgeovi dlužní. Vždycky když nějaký **divoce** žijící pes roztrhal některé z našich jehnat, taky se pokoušel najít viníka. A kromě toho nám patřil. Byl to náš pastýř. Nikdo neměl právo zapichovat do něj rýč. To je zvlčilost, to je vražda!“

(3) Teď se ovce přece jen polekaly. Také vítr se otočil a čerstvý zápach krve se táhl v **jemných**, ale zřetelných závanech směrem k moři.

„A když toho, kdo do něj ten rýč zaryl, najdeme?“ zeptala se Heidi nervózně. „Co potom?“

„Spravedlnost!“ zabečel Othello.

„Spravedlnost!“ bečely ostatní ovce. A tak bylo rozhodnuto, že ovce objasní strašnou vraždu svého jediného pastýře.

(L. Swannová, Glennkill – ovce vyšetřují, upraveno)

1 bod

23 Které z následujících tvrzení vystihuje výchozí text?

- A) Text lze přiřadit k lyrice, protože zachycuje především pocity postav.
- B) Text lze přiřadit k epice, protože zachycuje především pocity postav.
- C) Text lze přiřadit k lyrice, protože jeho podstatou je vyprávění příběhu.
- D) Text lze přiřadit k epice, protože jeho podstatou je vyprávění příběhu.

1 bod

24 Které z následujících slov patří na vynechané místo (***) ve výchozím textu?**

- A) zajímat
- B) zabývat
- C) zaobírat
- D) zaměstnávat

1 bod

25 Která z následujících možností nejlépe vystihuje téma celého výchozího textu?

- A) diskuse o životě pastýře
- B) diskuse o vraždě pastýře
- C) diskuse o uvěznění vraha pastýře
- D) diskuse o záslužných činech pastýře

max. 2 body

26 Rozhodněte o každé z následujících dvojic slov, zda je lze v kontextu výchozího textu považovat za synonyma (A), nebo ne (N):

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm zvýrazněno.)

	A	N
26.1 otřásl – zachvěl	☐	☐
26.2 divoce – prudce	☐	☐
26.3 pohnuté – dojaté	☐	☐
26.4 jemných – slabých	☐	☐

max. 3 body

27 Vypište z druhé části výchozího textu všechna podstatná jména rodu středního.

1 bod

28 Které z následujících slov neobsahuje předponu?

- A) patřil
- B) prožil
- C) pohlédl
- D) pokoušel

1 bod

29 Která z následujících možností je souslovím?

- A) velká opice
- B) čerstvý zápach
- C) strašnou vraždu
- D) zoologické zahradě

1 bod

30 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Žaludek se mi jako obvykle svíral strachy.
- B) Jeho vystupování se vymikalo místním zvyklostem.
- C) Při velmi namáhavém cvičení si natrhla lýtkový sval.
- D) Tuzemský trh je už dlouho přesycen výrobky z obilovin.

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.
